

HRVATSKI *glasnik*

XXXI. godina, 51-52. broj

23. prosinca 2021.

cijena 200 Ft

**„Ako ste, sini i kćeri, pogazili jezik otca
i matere svoje, pogazili ste otca i mater samu”**

FOTO: STIPAN BALATINAC

6. – 7. stranica

Skupština HDS-a

4. – 5. stranica

„Korjeni”

12. – 13. stranica

V. Croaticin koncert

16. stranica

Cijena sreće

Čim se sjetim božićnih blagdana odmah osjećam nešto ugodno oko srca, vjerujem da je tako i drugima. Za te prekrasne dane pripremamo se već puno ranije, razdoblje pripreme nazivamo došašćem, iščekivanjem, čekanjem rođenja Isusa Krista. Razdoblje čekanja protkano je mnoštvom tradicija i običaja, od paljenja prve svijeće na adventskom vijencu, ukrašavanja prostora, pečenja tradicionalnih kolača i odabira darova do polnoćke. Možda su neki od njih izbijedjeli, ili su nastali novi, ali smisao samog blagdana ostala je ista: biti u blizini svojih voljenih i željeti sreću drugima. Mislim da već sama priprema zagrijava naša srca, stvara u nama pozitivno ozračje, kako je to napisao i Antoine de Saint-Exupery u svom romanu „Mali Princ“: „Ako dolaziš, recimo, u četiri popodne, već ću se u tri početno osjećati sretnim. Kako vrijeme bude odmicalo, bit ću sve sretniji. Kad već bude četiri uznemirit ću se i zabrinuti: upoznat ću cijenu sreće!“ U tih nekoliko rečenica sažeta je smisao iščekivanja. Cijeli naš život, od rođenja do smrti obilježen je čekanjem. Ne postoji ljudski život bez čekanja. Čekanje je dio našeg ljudskog postojanja. Ono nas obilježava kao bića koja postoje u vremenu. Osoba koja čeka živi, no ipak najčešće ne volimo čekati, želimo sve postići brzo. Čekanje se često čini kao besmislena odgoda nečega čega se čovjek želi domoći puno brže, ali čim se toga domogne nastavlja se niz čekanja, iznova, nestrpljivo čekanje nečeg drugog, i tako dalje i dalje... Često ne shvaćamo da je iščekivanje, to jest čekanje upravo ono što čovjeka ostavlja budnim, jer čekanje je i nada, želja za onim što se čeka, a nada i želja uvijek ispunjavaju čovjeka. Čekanjem iskušavamo svoje strpljenje, u tom vremenu pruža nam se prilika da razmišljamo o svojim budućim postupcima, da samog sebe oblikujemo. Vrijeme čekanja je zapravo proces koji nas mijenja sve do dostizanja, on nam određuje cijenu sreće. Dostignuća će nam biti vrjednija, dragocjenija ukoliko vrijeme čekanja iskoristimo za dobra djela koja nas ispunjavaju, za poboljšanje samoga sebe, ako se pripremamo srcem i duhom na ono što čekamo ili koga čekamo, jer upravo to vrijeme će odrediti cijenu naše sreće, pa tako i cijenu sreće u vrijeme božićnih blagdana.

Beta

Glasnikov tjedan

Odredbama Zakona o narodnostima propisuje se pravni okvir postavljanja narodnosnih lista na parlamentarnim izborima. Skupština Hrvatske državne samouprave je na svojoj izvanrednoj sjednici održanoj 20. studenoga u budimpeštanskom sjedištu HDS-a donijela odluku o hrvatskoj narodnosnoj listi. Skupština je odluku donijela na zatvorenoj sjednici. Odluka je u skladu sa zakonskim odredbama objavljena sutradan, na mrežnoj stranici HDS-a www.horvatok.hu.

Hrvatsku narodnosnu listu vodi Jozo Solga, sadašnji glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu, drugi na listi je član Skupštine HDS-a, ujedno i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, treći član Skupštine i predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a te predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, četvrti predsjednik Društva gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Vince Hergović, peti član Skupštine, savjetnik za obavljanje i nadzor narodnosnih društvenopolitičkih zadataka Skupštine HDS-a i suradnik Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. Dinko Šokčević, šesta voditeljica Kulturnog i prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ Hajnalika Proszenyák Matoláné, sedma članica Skupštine i zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković, a osma članica

Skupštine i predsjednica Odbora za pravna pitanja HDS-a Marija Pilšić.

Lista koju je postavila Skupština HDS-a za predstojeće parlamentarne izbore sadrži osam imena. Dio funkcija ljudi koji su na listi navela sam u prijašnjim rečenicama. Ako gledam rasprostranjenost Hrvata u Mađarskoj, sela, gradove i regije, uz imena mogu vezati i prebivališta spomenutih osoba. Martinci, Pečuh, Baja, Plajgor, Budimpešta, Velika Kaniža, Baja i Koljnof. Na listi su pet muškaraca i tri žene, među prvih pet nema nijedne žene. Prosječna dob je iznad šezdeset godina. Petero kandidata je u dobi iznad šezdeset godina.

Kako je prilikom državnog Dana Hrvata i proslave 30. obljetnice utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj u svom govoru između ostaloga rekao predsjednik HDS-a Ivan Guban, „Skupština HDS-a privatila je izbornu listu koju će i ovaj put voditi Jozo Solga. I danas je Savez Hrvata u Mađarskoj u društvenopolitičkom životu Hrvata jedna od najznačajnijih organizacija, što potvrđuje i sastav hrvatske liste, u

vezi s kojim je upravo na inicijativu članova Saveza Hrvata, koji su članovi Skupštine HDS-a, potvrđeno načelo da je Savez organizacija svih Hrvata u Mađarskoj te su na listi sve regije i predstavnici svih regija“.

Na svečanoj priredbi u spomen 30. obljetnice utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj istaknuo je isto rekavši i kako „u društvenopolitičkom životu Hrvata Savez predstavlja jednu od najvažnijih organizacija“, pridodavši kako „to potvrđuje i nedavna Skupština HDS-a i izglasana narodnosna lista za parlamentarne izbore“.

Branka Pavić Blažetin

„Hrvatsku narodnosnu listu vodi Jozo Solga, sadašnji glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu.“

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Kotorski biskup Ivana Štironja na biskupskom putu u Mađarskoj

Kotorski biskup mons. Ivan Štironja, koji je za biskupa zaređen u travnju 2021. godine, za biskupsko putovanje odabrao je ovoga puta susret s biskupima Pečuške i Segedinsko-čanadske biskupije. Biskup Štironja boravio je u Pečuhu i Segedinu 6. i 7. prosinca. Dana 6. prosinca služio je svetu misu u pečuškoj katedrali na hrvatskom jeziku uz pečuškog biskupa Lászlóa Felföldija. Istoga dana razgledao je biskupsku palaču i vodio razgovore s pečuškim biskupom o mogućim oblicima suradnje dviju biskupija. Razgovorima su nazočili i svećenici Pečuške biskupije koji znaju hrvatski jezik, a neki od njih su podrijetlom Hrvati. Razgovaralo se o povezivanju mladih vjernika dviju biskupija, vjerskim kampovima i mogućim oblicima suradnje.

Dana 7. prosinca mons. Ivan Štironja posjetio je Ured HDS-a gdje ga je dočekaao predsjednik HDS-a Ivan Gugan. Predsjednik HDS-a je biskupa Štironju upoznao s položajem i vjerskim životom Hrvata u Mađarskoj. S biskupom je na putu bio i ravnatelj Caritasa Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije don Željko Majić. Biskup Štironja sreo se s predsjednikom HDS-a još tijekom ljeta ove godine, kada je s državnim tajnikom Miklósom Soltészom bio u službenom posjetu Crnoj Gori i Kotorskoj biskupiji. Tada je predsjednik HDS-a inicirao i spomenuo moguću uspostavu veza s Pečuškom biskupijom s obzirom na činjenicu kako u njoj živi veliki broj Hrvata, a i u Kotorskoj biskupiji su veliki broj vjernika upravo Hrvati. Tada je inicirao susret s biskupom Felföldijem i dolazak u Pečuh. Pečuški sastanak je pokazao kako postoje široke mogućnosti uključivanja vjernika Hrvata iz Pečuške biskupije u programe Kotorske biskupije i obrnuto, rekao je za Hrvatski glasnik Ivan Gugan, dodavši kako je preko pečuškog biskupa pozvao mons. Štironju da predvodi svetu misu na hrvatskom jeziku na državnom hodočašću koje će se u organizaciji HDS-a sljedeće godine održati u Pečuškoj biskupiji, u Đudskom svetištu. Inicirana je i suradnja sa Segedinsko-čanadskom biskupijom. Tako je segedinski biskup već boravio u Kotorskoj biskupiji, rekao nam je biskup Štironja, dodavši kako ih

Biskup Štironja sreo se s predsjednikom HDS-a Ivanom Guganom

raduje svaka suradnja i svako prijateljstvo s bilo kojom zemljom u okruženju, jer prijatelji daju ohrabrenje. „U Mađarskoj su Hrvati manjina i mi smo u Crnoj Gori manjina, te svjedočimo svoj identitet, a iskustva mogu pomoći obostrano. Danas nije jednostavno i lako svjedočiti vjeru i svoj kršćanski identitet, tu je potrebna podrška i razmjena iskustava“, rekao je mons. Štironja. „Tu su važni modeli pastoralnog djelovanja, a i mađarska Vlada je spremna pomoći u obnovi naših centara. Naša biskupija je privlačna zbog svog položaja na moru, te se nadamo kako ćemo uspjeti u svojim nakanama“, rekao je mons. Štironja, zahvalivši se na otvorenosti mađarske Vlade i do sada pruženoj potpori.

Ovom prigodom Biskup Štironja je u razgovoru s glavnom i odgovornom urednicom Medijskog centra Croatica govorio o svom posjetu Mađarskoj i svojoj biskupiji.

Istoga dana kotorski biskup u pratnji predsjednika HDS-a Ivana Gugana posjetio je Hrvatski vrtić, osnovnu školu, gimnaziju i učenički dom Miroslava Krleže gdje ih je primila ravnateljica Janja Živković Mandić. Biskup Štironja bio je impresioniran Hrvatskim vrtićem, osnovnom školom, gimnazijom i učeničkim domom Miroslava Krleže. Rekao je kako se uvjerio da vodstvo Hrvata u Mađarskoj čini puno za očuvanje identiteta i revitalizaciju i kako će dio viđenoga pokušati implementirati i u svojoj zajednici razmjernom iskustava s Hrvatima u Mađarskoj, s kojima je buduća suradnja jako važna.

Branka Pavić Blažetin

Biskup Ivan Štironja, predsjednik HDS-a Ivan Gugan i don Željko Majić

U Budimpešti održana izvanredna Skupština HDS-a

Prihvaćena hrvatska lista za parlamentarne izbore 2022.

U subotu, 20. studenog u Uredu HDS-a u Budimpešti održana je izvanredna sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave (HDS), a prethodno i sjednica Odbora za financije.

Kako je na početku kazao predsjednik Ivan Gugan, uz pet opravdano odsutnih, pozivu se odazvalo 26 od ukupno 31 člana Skupštine. Nakon što je utvrđen kvorum, na njegov prijedlog pismeno predloženi dnevni red dopunjen je s dvije dodatne točke dnevnoga reda, dok je rasprava o prihvaćanju hrvatske liste uvrštena kao posljednja, šesta točka dnevnoga reda, koja je razmatrana u okviru zatvorene sjednice. Prema prihvaćenom dnevnom redu raspravljalo se o rebalansu proračuna HDS-a, ureda i ustanova za 2021. godinu, kupnji nekretnine i proširenju zgrade Hrvatskog doma u Pečuhu, popisu stanovništva 2022. godine, utemeljenju Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“ u Budimpešti i Pečuhu, uvođenju imena Oliver u izvornom, hrvatskom obliku u registar narodnosnih imena, te na zatvorenoj sjednici o hrvatskoj narodnosnoj listi za parlamentarne izbore u travnju 2022. godine.

Rebalans proračuna HDS-a, ureda i ustanova za 2021. godinu prihodima i rashodima od 3 049 750 364 forinti

Uz prihvaćanje potpore Vlade Republike Hrvatske u iznosu od 200 000 kuna za rad Hrvatskog kazališta u Pečuhu i potpore Vlade Mađarske od 46 990 000 forinti za kupnju nekretnine za proširenje Hrvatskog doma u Pečuhu, Skupština je jednoglasno prihvatila rebalans proračuna HDS-a, ureda i institucija za 2021. godinu s jednakim prihodima i rashodima od 3 049 750 364 forinti. Od toga prihodi i rashodi za funkcioniranje iznose 1 771 835 371 forintu, a za ulaganja i obnovu 1 277 914 993 forinti.

Odluka o kupnji nekretnine i proširenju Hrvatskog doma u Pečuhu

Usljedila je rasprava o kupnji nekretnine i proširenju Hrvatskog doma u Pečuhu. Kako je pri tome uz ostalo naglasio predsjednik Gugan, „na žalost, jednostavno nema dovoljno mjesta za izvršenje svih zadaća koje ured obavlja“, pa je od Ministarstva zatražena potpora za kupnju nekretnine, susjedne zgrade koja se nalazi na istoj čestici, ali 2016. godine još nije bila na prodaju. Sredstva za kupnju spomenute nekretnine omogućila je Vlada Mađarske. Nakon njegovih riječi razvila se manja rasprava, u kojoj su uz predsjednika sudjelovali zastupnik Franjo Pajrić i parlamentarni glasnogovornik Hrvata Jozo Solga. Član skupštine Franjo Pajrić rekao je kako će „na kraju doći do toga da će ova zgrada u Budimpešti biti samo ispostava centra u Pečuhu“. Prema njegovim riječima ne bi bilo loše ako bi to funkcioniralo kako je zamišljeno, no kako je kazao Pajrić, u Pečuhu se stvara „mega-cjelina“, zapravo se Hrvatima u Mađarskoj upravlja iz Pečuha. Uz to se kupuju nekretnine, što Mađarska Vlada, naravno, pozdravlja jer nekretnine ostaju ovdje. „Ne bismo trebali ulagati u nekretnine, nego u živu masu. Koncept nije dobar, ne idemo u dobrom pravcu. Naravno, to Vladi Mađarske odgovara, ali ne služi našim interesima, interesima Hrvata u Mađarskoj“, zaključio je Pajrić. Na iznesene primjedbe reagirao je predsjednik Gugan. „Pošto sad već imamo 14-15 institucija, a tu su još i tri poduzeća, potrebni su tolika administracija i ljudski resursi da jednostavno nemamo kamo smjestiti suradnike, a bez njih ne može funkcionirati ni Ured ni HDS. Meni

bi bilo drago da i u Budimpešti budemo prisutniji, ali za bruto 200 000 forinti teško je naći ljude koji će doći i zaposliti se u Budimpešti. Nažalost, bilo je o tome riječi i na odboru, plaće su takve u ovom sektoru, pa nije lako naći ljude koji bi se prijavili“, dodao je uz ostalo Gugan. Zastupnik Franjo Pajrić složio se s tim, ali je rekao kako smo time „potpisali predaju i možemo staviti križ i reći zbogom, umjesto da tražimo rješenja. Ne trebamo za nekretnine 200 milijuna, već trebamo dati ljudima onoliko koliko treba da bi radili“. Kako je rekao, otkada je u samoupravi samo idemo prema dolje. Na papiru smo bogatiji, ali nas je sve manje, zainteresiranost i svijest Hrvata je slabija. „Drago mi je što se nastavlja tvoje proročanstvo o grobu i pokopu Hrvata u Mađarskoj, što slušamo već godinama, ali kako si i sam kazao, to je tvoje subjektivno mišljenje. Plaće nisu problem samo za Hrvate u Mađarskoj, to je opći problem“, odgovorio je na iznesene primjedbe predsjednik Gugan. Nakon što je Franjo Pajrić prozvao i glasnogovornika, u raspravu se uključio i Jozo Solga. „Mislim da hrvatska zajenica u Mađarskoj može biti ponosna što je nakon 2007. godine, a posebno u posljednja dva mandata postala najorganiziranija narodnosna zajednica u Mađarskoj. Nitko, pa ni Nijemci u Mađarskoj, nemaju tako razarađeni sustav i pozadinu što se tiče ustanova. Mislim da je to trebalo napraviti kako bismo imali institucionalnu pozadinu, a sve to što je započeto sada trebamo ispuniti sadržajem. Jer Hrvatska državna samouprava je počela zapošljavati mlade ljude, ali na žalost, na javne djelatnike koji su u Uredu odnosi se drugi zakon pa nema iskoraka, kao ni u vladinim uredima. Nadajmo se da će se i to riješiti“, istaknuo je Jozo Solga. Pridodao je kao će se sljedeće godine prihodi kulturnih djetanika povećati za dvadeset posto. Narodnosni odbor je u proteklom razdoblju uspio postići povišicu narodnosnog dodatka u našim obrazovnim ustanovama. Pokrenuto je i stipendiranje mladih kako bi dobili poticaj za zapošljavanje u narodnosnom sustavu, što se također pokazalo funkcionalnim. Jednako tako radi se i na unapređenju položaja javnih djelatnika. „Nitko ne može zaustaviti asimilaciju, ona se može samo usporiti. Predstoji nam popis stanovništva na kojem možemo dokazati da nas ima više nego što se misli u Mađarskoj, pa i Hrvatskoj. Posljednjih godina smo se, dakle, obogatili u smislu vlasništva, ali sve se to polako puni i sadržajima“, naglasio je uz ostalo parlamentarni glasnogovornik. Drugih primjedbi i komentara nije bilo, stoga je Skupština uz tri suzdržana glasa prihvatila odluku o kupnji nekretnine i proširenju Hrvatskog doma u Pečuhu.

Proširenje Hrvatskog doma u Pečuhu

U prijedlogu za raspravu rečeno je kako je Hrvatska državna samouprava s ciljem učinkovitijeg obavljanja narodnosnih javnih zadaća 2016. godine započela ulaganja i razvoj nekretnina u južnoj regiji Mađarske. U prvom koraku u suradnji sa Samoupravom Grada Pečuha kupljena je zgrada na Trgu Jókai, pod brojem 11, koja se kao spomenik kulture nalazi pod posebnom zaštitom. Nakon potpune obnove u novoutemeljenom Hrvatskom domu smješteni su Znanstveni zavod, regionalni ured i društveni prostori. Planirani su i daljnji društveni prostori i ured za međunarodne odnose, ali je odlukom tadašnje gradske uprave i javnog poduzeća za upravljanje gradskom imovinom Pécsi Vagyonhasznosító Zrt. zaključen jedino ugovor o kupoprodaju čestice broj

149/221. U dijelu nepodijeljene zajedničke imovine 72/221. nalaži se potpuno strani ugostiteljski objekt, za čije je zatvaranje Ured predsjednika Vlade predvidio potporu od 46 990 000 forinti.

S obzirom na ponuđena sredstva, HDS se obratio gradonačelniku Grada Pečuha kako bi pomogao pri uklanjanju nepodijeljene zajedničke imovine Hrvatskog doma, što bi omogućilo rješavanje problema koji proizlaze iz mješovite operacije. Na naš zahtjev Grad je kupnju predmetne nekretnine (Hrsz. 18641/A/4) vezao uz kupnju dodatne nekretnine vezane uz rad Hrvatskog doma. Kupoprodajna cijena nekretnina označenih brojevima 2-6 može se financirati iz proračunske potpore za 2021. godinu i akumulacije proračunskih sredstava za sljedeću godinu. Tijekom konzultacija i obilazaka na licu mjesta došlo je do sljedećih zaključaka o korištenju svih nekretnina.

Skupština je prihvatila odluku da se kupi 6 nekretnina na čestici pod brojevima 18641/A/4/1/2/32/7/6 (trgovina 72 m², skladišta 90, 30 i 15 četvornih metara, podzemna garaža 141 i skladište 192 četvorna metra) za ukupnu bruto kupoprodajnu cijenu od 87 757 000 forinti, tj. bruto osamdeset sedam milijuna sedamsto pedeset i sedam tisuća forinti (neto 69 100 000 ft + PDV, tj. neto šezdeset devet milijuna sto tisuća + porez na dodanu vrijednost).

Pripreme za popis stanovništva u listopadu 2022. godine

Predsjednik Ivan Guban izvijestio je Skupštinu o pripremama za popis stanovništva koji je odgođen zbog pandemije, a održat će

se u listopadu 2022. godine. Zamolio je članove Skupštine da do sljedeće sjednice u prosincu ove godine razmisle o načinu učinkovitijeg pridobivanja pripadnika zajednice, kako bi se izjasnili o svojoj nacionalnoj pripadnosti. Ujedno je najavio i skupove u našim regijama, u suradnji sa županijskim i mjesnim hrvatskim samoupravama. Skupština je prihvatila kratko izvješće predsjednika o pripremama za popis stanovništva i donijela odluku da će se o tome raspravljati na sljedećoj Skupštini.

Odluka o utemeljenju Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“

Kako je u raspravi uvodno naglasio predsjednik Guban, glavni je cilj osnivanja hrvatskog internata stvaranje baze za buduće hrvatske intelektualce. To je jedan od oblika djelovanja koji mogu privući mlade u nadi da će se pomoću njih osnažiti nacionalna svijest te će se po završetku studija uključiti u kulturni i društveni život Hrvata u Mađarskoj. Internat je već započeo radom te su tri studentice i jedan student od 1. listopada smješteni u zgradi, odnosno u prostorijama preuređenog stana iznad prostorija „Croatice“ u Budimpešti. Od nove godine organizirat će se i razni sadržaji za što se još treba pronaći potpora, a trebaju se nabaviti i sredstva za rad. Za dobivanje statusa internata HDS treba udovoljiti određenim kriterijima. Izrađena je odgovarajuća dokumentacija kako bi se stvorili potrebni uvjeti. Nakon što je grad Pečuh vratio zgradu bivšeg vrtića, a od Ministarstva dobivena potpora za preuređenje zgrade, u jesen bi se trebao otvoriti i internat u Pečuhu, u kojem će se moći smjestiti osam studenata. Trebao bi se izabrati jedan voditelj, a potrebne su i dvije mlađe osobe koje bi surađivale sa studentima i zajedno s njima organizirale programe. Dodao je kako to već nekoliko godina vrlo uspješno rade Slovaci u Mađarskoj, a već se vide i prvi rezultati. U nastavku sjednice Skupština je bez rasprave usvojila odluku o utemeljenju, odnosno prihvaćanju osnivačkog dokumenta Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“ u Budimpešti i Pečuhu, a ravnatelj Croatice pozvan je da u vezi s tim izvrši sve potrebne aktivnosti.

Odluka o uvođenju imena Oliver u registar narodnosnih imena

Na temelju primljenog zahtjeva prihvaćena je i odluka o uvođenju imena Oliver u izvornom hrvatskom obliku u registar narodnosnih imena. Na kraju javne sjednice zamjenica predsjednika Angela Šokac Marković izvijestila je Skupštinu kako odnedavno u Savjetu Vlade RH Hrvate u Mađarskoj predstavljaju dosadašnji član predsjednik HDS-a Ivan Guban i novi član Andrija Handler. Predložila je da se predsjednik nagradi za cjelogodišnji rad, pa je Skupština donijela odluku o trinaestoj plaći za predsjednika HDS-a Ivana Gubana.

Prihvaćena hrvatska narodnosna lista za parlamentarne izbore 2022. godine

Na zatvorenoj sjednici Skupština je raspravljala o hrvatskoj manjinskoj listi za parlamentarne izbore 2022. godine. Nakon sjednice predsjednik Ivan Guban objavio je odluku o prihvaćanju hrvatske narodnosne liste za parlamentarne izbore koji će se održati u travnju naredne godine. Prema odluci hrvatska lista je prihvaćena s kandidatima u sljedećem redoslijedu: 1. Jozo Solga, 2. Ivan Guban, 3. Joso Ostrogonac, 4. Vinko Hergović, 5. dr. Dinko Šokčević, 6. Zorica Prosenjak Matola, 7. Angela Šokac Marković, 8. Marija Pilšić.

Stipan Balatinac

„Sve za narodnost, vjeru i riječ svoju“

U Baji svečano otkriven spomenik biskupu Ivanu Antunoviću

Godinu dana nakon postavljanja spomenika u Subotici, u nazočnosti brojnih uzvanika i gostiju iz Hrvatske, Srbije i Mađarske 24. studenog ove godine u Baji je svečano otkriven spomenik u čast istaknutom velikanu, preporoditelju podunavskih Hrvata biskupu Ivanu Antunoviću.

Svečanost je započela misom u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog koju je u prijepodnevnim satima uz sudjelovanje stotinjak bajske i bačkih Hrvata te brojnih gostiju predvodio đakovački nadbiskup Đuro Hranić, s kojim su suslužili biskupski povjerenik kalačke biskupije za narodnosti, santovački župnik Imre Polyák, gostujući svećenici iz Subotice i domaći župnici.

Nadbiskup Hranić u svojoj prigodnoj propovijedi ukratko se osvrnuo na vrijeme u kojem je živio i radio biskup Ivan Antunović.

Svetu misu u bajskoj franjevačkoj crkvi služio je đakovački nadbiskup Đuro Hranić

„Očuvanje nacionalne svijesti i hrvatskog identiteta ostalo je na nacionalno svjesnim, ponajprije crkvenim ljudima, svećenicima i drugim rijetkim, svjesnim i obrazovanim Hrvatima. Ivan Antunović kao kanonik i biskup, iako nije bio zaređen, već je bio naslovni biskup, postao je stup i najutjecajnija nacionalno svjesna osoba, čovjek koji je pokrenuo borbu za nacionalnu opstojnost bačkih Hrvata i kojemu možemo zahvaliti njihov opstanak, te nacionalni, jezični i kulturni identitet koji je očuvan sve do danas“, naglasio je uz ostalo đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić.

Misno slavlje pjevanjem je uljepšala nekolicina članova crkvenog pjevačkog zbora santovačkih Hrvata predvođena kantorom Zsoltom Sirokom. Svojom nazočnošću slavlje bačkih Hrvata u Mađarskoj uveličali su brojni uzvanici, među kojima su bili državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas, državni tajnik Ureda predsjednika Vlade za narodnosne i vjerske odnose Miklós Soltész, veleposlanik RH u Budimpešti Mladen Andrić, generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, parlamentarni glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj Jozo Solga, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, savjetnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Milan Bošnjak, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Srbije Lazar Cvijin, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Tomislav Žigmanov, a kao domaćini predsjednik HDS-a Ivan Gugan i predsjednica Hrvatske samouprave grada Baje Angela Šokac Marković.

Nakon mise svečanost je nastavljena pokraj crkve ispred spomenika postavljenog u čast biskupu Ivanu Antunoviću. Nazočne je još jednom srdačno pozdravila predsjednica Hrvatske samo-

uprave grada Baje Angele Šokac Marković, koja je uz ostalo naglasila kako je duhovni vođa bačkih i podunavskih Hrvata bio čovjek koji je svojim životom i radom ujedinio subetničke skupine bačkih Hrvata, a spomenik je simbol zajedništva i suživota.

Pred spomenikom nazočnima su se prigodnim riječima obratili predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas i državni tajnik Ureda predsjednika Vlade za narodnosne i vjerske odnose Miklós Soltész.

U ime domaćina i suorganizatora uz srdačne pozdrave nazočnima se obratio predsjednik HDS-a Ivan Gugan koji se ukratko osvrnuo na život i rad biskupa Ivana Antunovića, ukazujući na njegovu preporoditeljsku ulogu među podunavskim Hrvatima.

„Probijajući se kroz povijesne vrtloge, bunjevačke Hrvate su pratile svakojake nevolje i nedaće. U teškim vremenima sustavnog odnarođivanja prvi koji se suprotstavio, ustrajno braneci nacionalna, socijalna i kulturna prava svog naroda bio je otac naše samosvijesti, biskup Ivan Antunović. Po završetku školovanja župnikovao je u Aljmašu, a u Kalači je među ostalim obnašao dužnost naslovnog biskupa. U srcu je ponio širinu bačkih ravnića, istinsku ljubav i odanost prema svom puku, te je iz rodoljubivih pobuda vrijeme provedeno u središtu biskupije posvetio prije svega intenzivnom novinarsko-publicističkom i književnom radu. U svojoj 55. godini latio se pera da pisanom riječi učini korak u prosvječivanju i osvješćivanju svoga naroda, korak koji je bio od presudnog značaja za njegov opstanak. Pokreće prvi naš list, tjednik 'Bunjevačke i šokačke novine', s prilogom 'Bunjevačka i šokačka vila'. Svi iskreni rodoljubi su radosno i s oduševljenjem pozdravili svoje novine u kojima se našlo sve što im je bilo potrebno i korisno. Osim izdavanja i uređivanja novina pisao je nabožna i povijesna djela, novele, putopise i pripovijetke. U jednoj od njih odmetnicima se obraća ovim riječima: 'BUNJEVAČKI SINOV I KĆERI, AKO STE POGAZILI SVOJ JEZIK, POGAZILI STE OCA I MATER SVOJU'. Upravo se taj citat nalazi na spomeniku kao poruka i vječno upozorenje svim naraštajima Hrvata s ovih prostora“, kazao je uz ostalo predsjednik Ivan Gugan, koji se

Nadbiskup Hranić, državni tajnik Milas i predsjednik HDS-a Ivan Gugan

Kip biskupa Antunovića zajedno su otkrili predsjednik HDS-a Ivan Gugan i državni tajnici Zvonko Milas i Miklós Soltész

pri tome ponajprije zahvalio ministru vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Gordanu Grliću Radmanu na inicijativi za postavljanje spomenika u Baji, te na materijalnoj i moralnoj potpori Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima Ureda predsjednika Vlade Mađarske, grada Baje, Hrvatske samouprave grada Baje, Hrvatske županijske i svih ostalih bačkih hrvatskih samouprava.

„Dakako, posebno se zahvaljujemo autoru Bernardu Pešordi, koji je nakon Subotice svojim djelom uljepšao i Baju, a nama Hrvatima ostavio prekrasan spomenik za sva vremena. Zahvalu i čestitke upućujem i ljevaonici Ujević. Biskup Ivan Antunović bio je uzor mnogim osvjedočenim rodoljubima, učiteljima, pjesnicima i piscima koji su nastavili djelovati u duhu glasovite Antunovićeve poruke ‚Sve za narodnost, vjeru i riječ svoju‘. Današnje otkrivanje spomenika je praznik njegove besmrtnosti, jer velikani se ne rađaju niti umiru, nego postaju i vječno ostaju“, zaključio je predsjednik Gugan.

„Pozivam vas na zajedništvo i potičem da i dalje čuvate i razvijate svoj hrvatski identitet, svoju vjeru i bogatu kulturnu baštinu, kao što je to činio i biskup Ivan Antunović u svim aktivnostima koje budete poduzimali u tom smjeru i s tom namjerom. Institucije Republike Hrvatske pružit će vam svoju punu potporu“, poručio je uz ostalo bačkim Hrvatima i svim pri-

Kip je izradio akademski kipar Bernard Pešorda iz Zagreba

Preporoditelj biskup Ivan Antunović

Biskup Ivan Antunović rođen je u Kunbaji 1815., a umro je u Kalači 1888. godine. Jedna je od najistaknutijih osoba među Hrvatima u Ugarskoj u XIX. stoljeću, veliki narodni prosvjetitelj i preporoditelj, duhovni vođa bačkih i podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca, kalački kanonik i naslovni biskup bosonski, publicist i prozni pisac. Pokretač je „Bunjevačkih i šokačkih novina“ te „Bunjevačke i šokačke vile“, autor više knjiga, među njima i najvrjednije knjige podunavskih Hrvata u 19. stoljeću, „Razprave o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, građanskom i gospodarskom“. Zahvalni bački i aljmaški Hrvati 2001. godine u povodu obilježavanja 125. obljetnice njegova imenovanja za naslovnog biskupa postavili su mu spomen ploče u Kalači i Aljmašu gdje ga se svake godine prisjećaju misom i prigodnim programom. U nakladi Hrvatskog znanstvenog zavoda u Pečuhu i Izdavačke kuće „Croatica“ u Budimpešti 2002. godine objavljen je i pretisak njegove „Razprave...“, te „Život i rad biskupa Ivana Antunovića narodnog preporoditelja“ dr. Matije Evetovića, dopunjen bibliografijom o Antunoviću autora Ante Sekulića, studijom Ivana Tolja i adovima mr. Lazara Ivana Krmpotića.

padnicima hrvatske zajednice u Mađarskoj državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas.

Državni tajnik Ureda predsjednika Vlade za vjerske odnose i narodnosti Miklós Soltész posebno je naglasio prijateljske odnose dviju država i naroda u prošlosti, danas, ali i budućnosti. Kako je kazao, „život biskupa Ivana rasvijetlio je mnogo toga“.

„Između ostalog pokazao je koliko je vrijeme u kojem je živio, s jedne strane, bilo složeno, a istodobno i jednostavno u odnosu na naše vrijeme. Pojedini narodi i narodnosne zajednice s pravom su tražile da ih pomažemo i podupiremo u očuvanju identiteta, a s druge pak strane kršćanstvo ih nije otrgnulo, dapače, ono ih je još više očuvalo. Hrvati u Mađarskoj mogu računati na nas i našu pomoć, ne samo danas, već i u budućnosti“, kazao je uz ostalo državni tajnik Soltész i dodao kako smo upućeni jedni na druge.

„Uistinu volim i poštujem Hrvate u Mađarskoj i vrlo je lijepo biti s njima. U rujnu smo bili zajedno u Pečuhu na predaji zgrade Hrvatske škole Miroslava Krležje, prije mjesec i pol dana na polaganju kamena temeljca za proširenje školske zgrade u Santovu, a prije dva tjedna na posvećenju obnovljene župne crkve u Martincima. Sada smo pak ovdje u Baji. Možda ovo nije tako veliko

ulaganje u financijskom smislu, ali ono što nam poručuje vrlo je važno. Život biskupa Ivana pokazao nam je koliko je sve to važno u životu pojedinih naroda, pojedinih zajednica koje žive bilo u Mađarskoj, bilo u ovoj regiji, koliko su upućeni jedni na druge. Ako to ozbiljno shvatimo i pomažemo jedni drugima, onda nas nitko ne može uništiti, nikakve sile nas ne mogu suprotstaviti, a to je naša zajednička zadaća i odgovornost“, zaključio je u nakon otkrivanja spomenika državni tajnik Miklós Soltész u izjavi za Medijski centar Croatica.

Poslije prigodnih govora državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas, državni tajnik Ureda predsjednika Vlade Mađarske Miklós Soltész i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan zajedno su otkrili brončani spomenik, rad akademskog kipara iz Zagreba Bernarda Pešorde koji je i sam nazočio svečanom činu u Baji. Spomenik je blagoslovio đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, a otkrivanje spomenika uljepšali su mladi u narodnoj nošnji i bajski Orkestar „Čabar“ s tamburaškim melodijama. Kako je istaknuto i na svečanosti, spomenik je plod zajedničke inicijative Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave grada Baje, a ostvaren je potporom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ministarstva europskih i vanjskih poslova RH i Vlade Mađarske.

S.B.

Budimo zajedno!

Radosna sam. Uz državni Dan Hrvata i ove smo godine uspješno izdali poseban broj Hrvatskog glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj. Posebice je puno truda u napise i koordinaciju posla uložila naša novinarka Kristina Goher. Prvi poseban broj izdali smo 2009. godine i do sada smo ga izdavali svake godine uz državni Dan Hrvata, osim u pandemijskoj 2020., kada dan nije ni održan, te 2014., kada su domaćini priredbe bili Budimpešta i Peštanska županija.

Ove smo godine uspostavili partnerstvo s Hrvatskom samoupravom Budimpešte i njenim sedmeročlanom zastupničkim tijelom, koje vodi predsjednik Stipan Đurić. Hvala im što su pomogli u jačanju vidljivosti tjednika Hrvata u Mađarskoj i sufinancirali ovo izdanje te se nadamo kako smo svojim prilozima opravdali njihovo povjerenje.

Prvi, kako je tada nazvan, Zemaljski dan Hrvata održan je studenoga 2000. godine u Sambotelu, drugi godinu dana kasnije u Pečuhu a treći u Budimpešti 9. studenoga 2002. godine. Ovogodišnji državni Dan Hrvata je bio dvadeset i prvi po redu.

Dvanaest državnih Dana Hrvata, uz dvanaest posebnih brojeva Hrvatskoga glasnika velik je uspjeh našeg uredništva. Nije bilo lako izdati tih jedanaest brojeva. Vrijedilo je truda i mara svih nas koji smo se trsili svim silama da ih bude. Jer ako se svi oni skupe i ukoriče dobiva se prelijepa, više nego zanimljiva monografija od oko tristotinjak i više stranica o Hrvatima u Mađarskoj, s posebnim naglaskom na posljednjih deset godina njihove suvremene povijesti i postignuća. I ove godine na šesnaest stranica u boji, s nizom zanimljivih napisa tiskali smo poseban broj Hrvatskoga glasnika i prvi broj uz državni Dan Hrvata koji se održava u Budimpešti. Ujedno smo povećali broj stranica moguće monografije koju sam gore spomenula, a koju bi u narednim godinama po mojim planovima izdalo uredništvo, jačajući tako medijski i društvenopolitički prostor Hrvata u Mađarskoj i Hrvate u Mađarskoj, od Gradišća do Bačke. Jer u „oazi hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“ zabilježili smo podosta važnoga. Iako se to često prešućuje, a na žalost svjedoci smo i „intelektualne krađe“ našega posla, bez da se navodi izvor.

Budimpešta i naselja u okruženju dom su vrijednih i marljivih hrvatskih ljudi čiji su preci ove prostore nastanjivali i nastanjuju od sredine šesnaestog stoljeća. Utkali su oni u ovaj kraj svoje znanje i svoj duh, i kad su bili tek u prolazu, zadržavši se tek nekoliko godina, ili su se rodili i umrli u ovdje. Od drugoga rata naovamo brojni pripadnici mnogobrojnih hrvatskih etničkih skupina od gradišćanskih, bunjevačkih, pomurskih, šokačkih, bošnjačkih, podravske Hrvata našli su i nalaze svoj dom u ovom velikom srednjoeuropskom gradu. I oblikuju svoj društvenopolitički život u posljednjih tridesetak godina, točnije od 1994., pomoću hrvatskih manjinskih samouprava i hrvatskih civilnih udruga. Traže i pronalaze mogućnosti okupljanja i njegovanja tradicionalne kulture i materinskoga jezika, pokušavajući se otvoriti novim izazovima trećeg desetljeća trećeg tisućljeća. U tome su im pri pomoći i njima „bliske“ hrvatske institucije od kojih je najznačajnija upravo Croatica, koja živi s njima.

*Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica
Medijskog centra Croatica*

Katoljski Betlehem

Prve nedjelje adventa, 28. studenog u Katolju postavljen je Betlehem s likovima ljudske veličine. Ove „žive“ jaslvice zovu nas da ih pogledamo, zastanemo i zadivimo se ljudskoj mašti i vještini. U jaslama je maleni Božić (Isus), pored njega Marija i Isus, te Tri kralja sa svojim darovima. Ova izložba jasliva, kako bi svaki detalj bio na pravom mjestu, zahtijevala je jako puno organizacije, koordinacije i priprema, rekla mi je načelnica Katolja Nóra Csibi Trubics. Šivala se odjeća od novih materijala, pazilo se na svaki detalj i boju. Izložba jasliva može se pogledati sve do sveta Tri kralja, 6. siječnja, pred zgradom seoskog poglavarstva Katolja. I time seoska uprava želi uljepšati blagdane svojim mještanima i poželjeti blagoslovljen advent i sretan Božić.

Nardarski novi simboli vjere i vjernosti

„Pozdravljen budi Sveti Križ, naše jedino ufanje“

Hrvatska samouprava Narde ovoga protulića se je naticala kod državnoga Fonda „Gábor Bethlen“ za obnavljanje križev. U cijelom orsagu jedina je dostala maksimalnu svotu od tri milijun ft, za restauraciju sakralnih spomenikov.

Blagoslavljanje križa pred mrtvačnicom

U nedilju, 28. novembra, u mjesnoj crkvi farnik Pinčene doline, Tamás Várhelyi je služio svetu mašu i blagoslovio je crkveni adventski vijenac, u susjedstvu oltara. Vjernike je informirala o velikom djelu, predsjednica mjesne Hrvatske samouprave, Agica Hooš-Antal. Od nje smo doznali da na području Narde sve skupa stoji sedam križev, iz tih tri su potribovali hitnu obnovu. Pokidob su dva križi bili u takovom čemernom stanju da je nije bilo moguće spasiti, postavljeni su na pragu sela i za crikvom, čisto novi mramorni križi za spominak vjere i vjernosti ovde živećih. Ta su djela klesara

Za svetom mašom u prošeciji

Pri križu na pragu sela

pune adventske dane i blažene božićne svetke. Potom su vjerniki jačuć išli do križa pred mrtvačnicom, na koj uz ostalo piše: „Ja sam goristanje i život. Gdo vjeruje u mene, ako i umre, život će! Ivan 11,25. Postavljanje križa financirala je Vlada Mađarske u godini Euharistijskog kongresa 2021.“ Ostalo je još blagoslavljanje drugoga, novoga križa na pragu sela s natpisom: „Pozdravljen budi Sveti Križ, naše jedino ufanje.“. Otud se je mnoštvo domaćinov i gostov došetalo još pred Kulturni dom, kade je u pratnji jačke nardarskoga zbora našgana i prva svića Adventa.

Tiho

Upaljena i druga svijeća na seoskom adventskom vijencu

Program santovačke hrvatske zajednice

Betlemari, polaznici hrvatskog vjeronauka

Članovi Mješovitog crkvenog zbora santovačkih Hrvata

skromno su pogošćeni, a zahvaljujući seoskoj samoupravi sveti Nikola darivao je svu nazočnu djecu. Treće nedjelje, 12. prosinca, u programu su sudjelovali i gosti iz prijateljskog naselja Kupusine (Srbija), a četvrte 19. prosinca članovi baptističke zajednice. S.B.

Sveti Nikola u kačmarskom vrtiću

Zahvaljujući potpori mjesne Hrvatske samouprave sveti Nikola darivao je polaznike hrvatske grupe u kačmarskom vrtiću.

Foto: Facebook

U okviru seoske svečanosti u nedjelju 5. prosinca upaljena je i druga svijeća na adventskom vijencu postavljenom na glavnom seoskom trgu. Prigodni program druge nedjelje došašća priredila je santovačka hrvatska zajednica. Okupljene je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave, a prigodnim riječima nazočnima se obratio santovački župnik Imre Polyák, nakon čega je upaljena i druga svijeća na adventskom vijencu. Svečanost su uljepšali polaznici vjeronauka, učenici Hrvatske škole, koji su prikazali pastirsku igru Betlemara na hrvatskom jeziku, a Mješoviti ckveni pjevački zbor santovačkih Hrvata otpjevao je tri hrvatske adventske pjesme. Polaznike vjeronauka pripremila je vjeroučiteljica Katalin M. Tomašev, a pjevački zbor župni kantor Zsolt Sirok. Nakon programa sudionici i okupljeni mještani

U Santovu održana tradicionalna duhovna priprava za Božić

Velečasni János Sztrikovics (zdesna), do njega santovački župnik Imre Polyák i sakristan Stipa Gorjanac

Došašćem je i u santovačkoj župi započela nova crkvena godina, a između 6.-8. prosinca održana je i tradicionalna trodnevna duhovna priprava za Božić. I ove godine vjernici su se okupili u lijepom broju kako bi se osnažili u vjeri i pripremili za Isusovo rođenje. Duhovnu pripravu hrvatske zajednice sva tri dana vodio je bezdanski župnik u miru János Sztrikovics koji posljednjih godina redovito gostuje u Santovu, a suslužio je santovački župnik vlč. Imre Polyák. Kao i svake nedjelje u došašću na kraju svake mise vjernici su zajedno pjevali Anđeosko pozdravljenje s jednim od najljepših pripjeva marijanskih pjesama: „Zdravo Marijo je Anđeoski glas, kad zadnji čas nam mine, dođi Majko po nas“. Bila je to ne samo prigoda za duhovnu obnovu, već i mogućnost za ispovjed na materinskom hrvatskom jeziku. S.B.

Pečuški advent

I u sklopu ovogodišnjeg Pečuškog adventa u Pečuškoj je katedrali u organizaciji Pečuške biskupije održana sveta misa na hrvatskom jeziku

Svetu misu su služili Róbert Almási i Augustin Darnai

koja se ostvaruje dugogodišnjom suradnjom Pečuške biskupije i Hrvatskog kluba Augusta Šenoae. Misa se organizira kako bi se vjernicima iz Pečuha i okolice omogućilo slušanje svete mise na materinskom jeziku, uz prigodan koncert nakon misnog slavlja. Ovogodišnje misa u katedrali održana je 10. prosinca uz nastup mješovitog zbora i orkestra HKUD-a Harkanovci. Misu je predvodio svećenik Župe Snježne Gospe iz Harkanovaca Róbert Almási uz svećenika Pečuške biskupije Augustina Darnaija, koji je na čelu Hrvatske referature Pečuške biskupije. Pjevao je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae uz orguljašku pratnju Lászlóa Cseha. Program je ostvaren uz potporu Hrvatske referature Pečuške biskupije i Hrvatskog kluba Augusta Šenoae. Poptporu su pružili i Generalni konzulat Republike Hrvatske te Hrvatska samouprava Baranjske županije.

Unatoč pandemiji okupio se lijepi broj vjernika koji su došli organizirano iz Kozara, Olasa, Udvara, Harkanja, Katolja i drugih naselja, a među nazočnima bio je i konzul savjetnik Generalnog konzulata Neven Marčić te voditelj Hrvatskog kluba Augusta Šenoae i predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac.

Branka Pavić Blažetin

Mješoviti zbor i orkestar HKUD-a Harkanovci

SALANTA – Sveti Nikola posebice voli dobru djecu. Onu koja znaju očistiti čizmice, izraditi ukrase i okititi prozore. A takvi su i mališani u salantskom narodnosnom Hrvatskom vrtiću. Koliko su ga nestrpljivo čekali dočarat će Vam fotke koje nam je poslala teta Kristina Gergič Nagy.

JUD – Članovi pjevačkog zbora i orkestar kukinjskog KUD-a Ladislava Matušečka 4. prosinca neposredno prije svete mise na mađarskom jeziku u đudskoj su crkvi priredili mali adventski koncert. Nakon koncerta sudjelovali su na misi na kojoj je upaljena druga adventska svijeća, saznaje HG.

Foto: MARIKGYŐDI KESZÉLY

Dvadeset pet godina podravske pjesme – „Korjeni”

Ženski pjevački zbor „Korjeni” iz Martinaca 22. listopada priredio je svečani kulturni program obilježavajući 25. godišnjicu osnutka i kontinuiranog rada. Zbor je utemeljen 1996. godine, a inicijativa je potekla od tadašnjeg ravnatelja martinačke škole Joze Harija. Cilj je i tada i danas njegovati i popularizirati podravske narodne pjesme i običaje. Zbor danas broji sedam članica. Na svečanu proslavu pozvali su brojne uglednike javnog i političkog života te pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja i Orkestar Vizin. Svi su oni nastupili u sklopu programa, a potom je slijedio koncert uz Mejaše i Podravka band. Riječi podrške su s pozornice slavljenicima uputili generalni konzul Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamerntu Jozo Solga, predsjednik HDS-a Ivan Gugan, jedan od utemeljitelja Jozo Hari te načelnik Martinaca Levente Várnai. Među nazočnima bili su parlamentarni zastupnik Csaba Nagy, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac i predsjednica Hrvatske samouprave Martinaca Đurđa Sigečan.

Riječima pjesme „Ja sam junak iz doline...” najavila je program voditeljica večeri Renata Balatinac, dodavši kako „srce svakog pravog Podravca zatreperi kad čuje ovu pjesmu.” Potom se nazočnima obratio glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, rekavši između ostaloga kako „dvadeset pet godina nije dugo razdoblje, ali u životu obitelji to je puno. Trebamo se prisjetiti svih onih

koji nisu među nama i koji vide da postojimo i jesmo. Ove gospođe su prije dvadeset pet godina uzele „križa”, a kada se uzme križ, on se treba nositi. One su čuvarice narodnog blaga, kao i svi oni koji će danas nastupiti. Pjesma hrani dušu i jača identitet i svijest, želim svima da doživimo pedesetu obljetnicu.” Potom je uručio poklon i čestitao zboru.

Obraćajući se zboru i nazočnima pred-

sjednik HDS-a Ivan Gugan naglasio je kako je njegova ljubav s pjevačkim zborom „Korjeni” duga dvadeset pet godina, kada su na obali Mrtvice snimali prve pjesme i otada prati njihov rad. Zahvalio se na čuvanju hrvatske kulture i populariziranju podravske pjesme, te u ime HDS-a predao zahvalnicu.

Ženski pjevački zbor „Korjeni” na repertoaru ima uglavnom podravske narodne pjesme. Tijekom 25 godina repertoar im se proširio domaćim hrvatskim narodnim pjesmama i pjesmama iz Hrvatske. Iza sebe imaju bezbroj zapaženih nastupa uz pratnju orkestra „Podravka” u Mađarskoj i Hrvatskoj. U svibnju 2021. godine, na prijedlog Saveza Hrvata u Mađarskoj dodijeljena im je nagrada „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”. Dobro surađuju s mjesnom hrvatskom samoupravom u vezi s organizacijom mjesnih priredbi. Godine 2005, s ciljem da se što više ljudi uključi u njegovanje i širenje hrvatskog folklor, osnovali su Kulturno društvo „Martince”. Sa svojim jedinstvenim podravskim tonom glasa ponos su Martinaca. „Korjeni” su otpjevali splet podravskih pjesama i pjesama iz Hrvatskog Zagorja,

Korjenima je čestitao i jedan od utemeljitelja zbora Jozo Hari

Glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga zaželio je još puno plodnih godina

Trenutak za pjesmu

Podravino moja mila,
moj premili rodni kraj,
ja iz tebe sad odlazim,
više se ne vraćam.

Dravo, Dravo rijeka Dravo,
pozdravi mi moje sve,
pozdravi mi oca, majku,
samo moju dragu ne.
Jer je ona takva bila,
pa je druge ljubila,
a prije bi za me bila,
život svoj izgubila.

Narodna

Zaorili su se moćni glasovi

Dio članica

te niz popularnih hrvatskih melodija, a završnu pjesmu na kraju svečanog koncerta izveli su zajedno bivši i sadašnji članovi zbora. Snažno je odjeknula „Majko Podravko“, a povelu se i kolo, ugasile svijeće na rođendanskoj torti te je premijerno otpjevana pjesma „Sinovi Podravine“, kojom se zbor zahvalio svima onima koji su došli zajedno slaviti.

Obraćajući se zboru načelnik Martinaca Levente Várnai između ostalog je rekao: „Drage Cure, dopustite mi da Vam se u ime mjesne samouprave našeg sela i – smijem reći – u ime stanovnika Martinaca zahvalim na vašem velikodušnom radu, na svemu što činite evo sad već dvadeset i pet godina! Hvala Vam što tako odano predstavljate i širite običaje i pjesme našeg sela, Podravine i Hrvata, puno Vam hvala što na svim priredbama zabavljate naše Martinčane, te sve naše goste i što predstavljate naše selo na mnogim svečanostima!“

Obraćajući se nazočnima jedan od osnivača i pokretača utemeljenja martinčkog ženskog zbora Jozo Hari između ostalog je rekao: „Kao bivši ravnatelj martinčke osnovne škole i jedan od osnivača zbora 'Korjeni' zahvalan sam svima

koji su pomogli rad zbora u proteklih dvadeset i pet godina. Ponosan sam na naše cure i žene iz Martinaca. Kada smo odlučili da ćemo zajedno pjevati, onako kako su nas „anyike“ i bake učile, nisam mislio de će to trajati dvadeset i pet godina, ali sam nešto dobro znao, da imamo golemu kulturnu baštinu, bogatstvo, jezik, pjesmu, glazbu, plesove, nošnju, kao i naše sirom kolače, vjeru i male, skromne kuće tu pokraj Drave. Podravina nikada nije bila zemlja bogatih ljudi, Podravina je bogata u duši onih ljudi koji svakodnevno tu žive, rade, školuju se ili imaju tu svoje korijene, u ovoj podravinskoj zemlji.

Bila je subota kada smo se skupili u školi u jednom razredu. Tada sam napisao na ploču ime zbora 'Korjeni', a jedna naša draga žena, koja je i sada među publikom viknula je iz klupe 'koji Božji korijeni, kakvo Božje korijenje, valjda nismo poludjeli, mogao si nešto ljepše izmisliti.' Ja nisam dvojio ni onda, a ni sada da je to pravo ime. Jer korijeni su bili važni onda,

važni su sada, a bit će važni i sutra. Čujemo kritiku kako mi Hrvati volimo svirati i pjevati i dosta puno 'tancujemo'. Možda je to i istina, ali svi mi znamo da ne radimo te stvari, da ne čujemo to naše, naša sela bi već davno bila mrtva. Živio zbor 'Korjeni'. Podravino mila da si zdravo...“

U svom obraćanju voditeljica zbora „Korjeni“ Kristina Gregeš Pandur je rekla „kako su stavile staru sliku, tamburu i zapalile svijeće za rano preminulog tamburaša Pavu Barića, koji je bio jedan od osnivača zbora. Želimo predati skroman poklon u znak zahvalnosti onima koji su na bilo kakav način potpomogli naš rad, onima koji su pratili naše djelovanje i voljeli nas.“

Potom su se članice zbora poimence zahvalile svim pomagačima uručivši im skroman poklon, kao i prijateljima koji su svojim nastupom obogatili njihovo slavlje. Slijedio je koncert glazbenog sastava Mejaši.

Branka Pavić Blažetin

Ženski pjevački zbor „Korjeni“, listopad 2021.

Adventsko spravišće sambotelskih Hrvatov

Hrvatska samouprava grada Sambotela i Društvo sambotelskih Hrvatov svenek pozivaju svoje simpatizere, kotrige na adventsko spravišće. To lani zbog pandemije nije bilo moguće, ali ljetos, 4. decembra, u subotu, uvečer, u auli sambotelske Hrvatske škole i čuvarnice ponovo su se našli veseljaki.

U ovoj zgradi se nahadja i ured sambotelske Hrvatske samouprave, simo dojdju skupa i jačkari, tamburaši ter seniorski tancoši na probe. U toploj atmosferi zaguslali su domaći svirači samostalno, a i u pratnji Jačkarnoga zbora

Foto: VLADIMIR HORVAT

Jačkarni zbor Djurdjice

Tamburaški sastav Guslice

Djurdjice, a predsjednik Hrvatske samouprave kot i Društva sambotelskih Hrvatov, Franci Jurašić je presenetio nazočne i s dari.

„Protokolarni dio“ sprohodila je večera, a gdo je htio i kanio, mogao je ostati i pri daljnjem razgovoru i jačenju, to jur pravoda u užem krugu.

Tiho

Cedejka „Oj, Baranjo“ pred gradišćanskom publikom

Zadnjega oktobarskoga četvrtka na duplastom nastupu scenskoga umjetnika Joze Matorica, najprlje u plajgorskoj Meršičevoj hiži, potom u auli sambotelske Hrvatske škole i čuvarnice Mate Meršića Miloradića, nazočni su mogli upoznati pjesme i štrofe, u Gradišću manje poznatoga pjesnika iz Salante, Đure Pavića. Kako glazba, tako i tekst pokojnoga autora, tj. sadržaj cedejke „Oj, Baranjo“ prez sumlje je izazvao veliku simpatiju naše publike. Uglavnom domoljubni i ljubavni stih, u profesionalnoj izvedbi pjevača i glumca, lani su snimljeni na glazbenom produktu, čiji izdavač je Croatica Nonprofit Kft. Zato se je začela prezentacija CD-ploče na svi dvi mjesti s uvodnimi riči ravnatelja Croatice, Čabe Horvatha. U plajgorskoj obnovljenoj Galeriji Meršičeve hiže u familijarnom krugu su uživali nazočni u mužiki, u recitacija i jačka, a ne samo Plajgorci, nego i Undanci kot i Židanci. Potom su dobili cedejke za doma od plajgorskoga načelnika Vincija Hergovića, ki pravoda nije ostavio prez dara ni goste. U sambotelskoj Hrvatskoj školi i čuvarnici Edita Horvat-Pauković, ravnateljica ustanove je pozdravila nazočne, a sambotelskim Hrvatom se je na toliki dopadao program da su neki morali nutrastati i u valcer.

Tiho

U Plajgoru

U Sambotelu

Duplasta prezentacija knjig u Prisiki

Pred kratkim su još i četire knjige objavljene, ke su dovoljno važne u gradišćanskohrvatskom žitku. Jedna je debela monografija Bizonje, na kojoj je deset ljet dugo djelao, iskajući po arhivi i muzeji, a i kod ljudi ter familijov kustos i povjesničar Balaž Martinšić, a druga je koljnofska knjiga ka prik amaterskih, ali i toliko profesionalnih kipicov kani nam u prvom redu vizualno bliže donesti vridnosti i znamenitosti Koljnofa. U medjuvrimenu iz tiska su još izašle monografija Hrvatskoga Židana Žužane Horvath, a „podmuče” i u tišini je nam pjesnik dr. Šandor Horvat u svojoj nardarskoj djelaonici, obrnuo na ugarski jezik zbirku, „JAČKE” iz 1912. ljeta iz pera File Sedenika, školnika, književnika i kantora u Perestegu.

Prve dvije knjige, još početkom oktobra, skupa su sa svojim glavnim urednicima predstavljene u takozvanom gradišćanskom kulturnom centru, Zbirke sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj na Prisiki, a uprav tako se ufamo da čim se spusti virušni stisak, publika će moći upoznati i ova dva, kasnije objavljena izdanja.

Urednički tim koljnofske knjige:
Geza Völgyi ml., Ingrid Klemenšić i Franjo Grubić

„Vidim na internetu, kako se pojavljuju pozivnice na razne priredbe, a i na prezentaciju knjig od dviju naših sel, Bizonje na sjeveru, a iz iste županije i knjige Koljnofa/ Kópháza. Tako sam pozvao naše mlade autore u naš mali muzej, ki su donesli sa sobom i brojne kipice, a prik tih kipic ćete moći dobiti i uvid u te knjige”,

U mirnom muzejskom ambijentu

Autor bizonjske monografije Balaž Martinšić u društvu Cilke Dumović-Molnar

tako je pozdravio direktor Zbirke dr. Andraš Handler, goste i predavače. Izdanje Koljnofskoga hrvatskoga društva je onda detaljno predstavila Ingrid Klemenšić, a od nje smo doznali da pripravljanje se je vliklo kroz koronu još lani, a zadnji termin je bio kraj majuša. Iz čuda materijalov i prezbrojnih slik izbrati toliko, koliko stane na stranice, najteža je zadaća, ali s formatom A4, na 80 stranica i 153 slike lipo se kažu. Dvojezična knjiga otkriva lipo tu i vridnosti ovoga našega gradišćanskohrvatskoga sela kroz fantastičnih fotografijov Joške Višija, amaterskoga hobi-slikara. Ova knjiga je ujedno zahvalnica praocem ki su vjerno čuvali i hrvatske običaje ter su se marljivo djelali da Koljnof bude svim toplo gnjazdo, ne samo stanovnikom, nego sa svojom gostoljubivošću stvara ćut i želju za povratkom u svakom gostu.

Bizonjska monografija je plod desetljenoga podrobnoga stručnoga traganja za poviješću. Balaž Martinšić i po struki povjesničar, kad se je zaposlio u starogradskom Muzeju Hanság, jednim korakom je bliže zašao svojoj dičjoj sanji da skupaspravi i izdaje knjigu o svojem rodnom selu. Od pretpovijesne dobi do 1956. ljeta objavljuje ova knjiga razdoblja, prik već poglavljev na 256 stranica i sa 210 slikami. Hrvati na Hati kasnije su se doselili u Bezeno, nego Nimci, ali ime naselja se spominje jur 1203. ljeta. Polag brojnih podatkov, čuli smo ovput još mnogo zanimljivosti o ovom sjevernogradišćanskom naselju, u zaistinu familijarnom krugu.

Tiho

V. Croaticin koncert

Koncert Tomislava Bralića i Klapa „Intrade” u Budimpešti

Croatica d.o.o. za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost svojim partnerima, posjetiteljima priredbi, čitateljima Hrvatskog glasnika, slušateljima emisija Radio Croatice i gledateljima Tv Croatice svake se godine na cjelogodišnjoj suradnji zahvaljuje priređivanjem koncerta hrvatskih izvođača. Tako su sredinom studenog 2021. godine u palači Stefánia, pred gledalištem koje je napunila publika od Gradišća, Budimpešte pa sve do Bačke nastupili Tomislav Bralić i Klapa „Intrade”. Glazbenu večer sufinancirala je Hrvatska samouprava Budimpešte.

pivan”, „Cviće” ili „Croatia, iz duše te ljubim” i brojni drugi. Tomislav Bralić i Klapa „Intrade” djeluju od 1985. godine, kontinuirano su na turnejama po Europi, ali oduševili su Ameriku i Australiju. Klapa „Intrade” je na početku karijere bila prepoznatljiva po komornom tonu. Uz dalmatinske pjesme okušali su se i u interpretaciji skladbi starih majstora moteta i madrigala iz vremena renesanse. Umjetnički voditelj i glazbeni pedagog Davor Petrović klapu vodi od 1988.

Croatica, d.o.o. za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost na čelu s ravnateljem Čabom Horvatom iz godine u godinu u Budimpešti organizira božićni koncert hrvatskih izvođača kako bi se zahvalila svojim partnerima, posjetiteljima priredbi, čitateljima Hrvatskog glasnika, slušateljima emisija Radio Croatice i gledateljima Tv Croatice na cjelogodišnjoj suradnji. Sve je započelo 2015. godine božićnim koncertom hrvatskih scenskih umjetnika u Croatici, a potom 2016. u Kazališnoj dvorani Instituta Balassi gdje je nastupio hrvatski kantautor, poduzetnik i ekonomist Miroslav Škoro, koji iza sebe ima bezbroj hitova i albuma. Sljedeće godine publika je na valovima pjesama Klapa „Šufit” posjetila Dalmaciju, dok su 2018. dvosatnim koncertom publiku zabavljali najbolji hrvatski tamburaši (Zlatni dukati), koji su pored starijih pjesama izveli i novije, te neizostavne balade. Zbog pandemije koronavirusa 2019. godine nastup petrovoškog Tamburaškog sastava „Koprive” preselio se u virtualni prostor, a koncert Tomislava Bralića i Klapa „Intrade” koji je bio predviđen za 2020. godinu ostvaren je tek 2021.

u palači Stefánia. Klapa koja u posljednjih nekoliko godina u Hrvatskoj uživa najveću popularnost nastupa po festivalima zabavne glazbe na kojima redovito dobiva priznanja i nagrade. Publika se na budimpeštanskom koncertu mogla uvjeriti u specifičnu interpretaciju dalmatinske pjesme Tomislava Bralića, ali i klapu u cijelosti. Nakon uvodne pjesme „Bilo je i vrijeme” Tomislav Bralić je pozdravio publiku i rekao da će najljepše pjesme pokloniti publici. I doista, te večeri nizale su se pjesme dubokih emocija o moru, ljubavi, slike starih kamenih kuća i „teraca”, balada o starom ribaru koga „nosi zadnji val” ili scena renesansnih trubadura kada „mesečina prosula se kalom, dragi dragoj piva pod balkonom”. Neizostavni su bili hitovi „Samo za tebe”, „Zora bila”, „Zašto uvijek

godine. Osim za dalmatinske klapu piše i skladbe za instrumentalne te vokalne instrumentalne sastave. „Pjevati za Hrvate po svijetu je poseban osjećaj, koji se ne može opisati riječima. Napišete pismu, razmislite tko će to pjevati, hoće li se svi djeliti ljudima, pa je pjevate po Zadru, Dalmaciji, Hrvatskoj, vidite da se to čuje i po Mađarskoj, ili se piva po Australiji ili New Yorku. Onda je čovik stvarno posebno ispunjen, jer ono što vi volite vole i drugi i pivaju. Ima puno lipih stvari, dođete u Sydney i restoran se zove po jednoj našoj pismi ili je neko dao ime svojoj kćeri po našoj pismi. Već trideset i pet godina smo skupa, mi smo jedna velika obitelj. Družimo se, kumovi smo. Ove godine objavili smo knjigu povodom 35 godina, a dogodine će biti i novi album”, izjavio nam je Tomislav Bralić. Nagrade koje je dobila klapa obuhvaćaju nominaciju za Porin za hit godine za pjesmu „Ne damo te pismo naša” 2010. godine, Nagradu Grada Zadra 2011. godine, nagradu za najizvođeniju skladbu „Zora bila” na Dalmatinskoj šansonu 2011. godine, Grand Prix Split 2012. za pjesmu „Zašto uvijek pivan”, Zlatni hit godine „Radio Dalmacije” – „Zašto uvijek pivan” 2012., Zlatni CD – za zlatnu prodaju albuma „Arena Zagreb” 2013. i nominaciju za Porin u kategoriji najboljeg video programa za koncert u Areni Zagreb.

Kristina Goher

Sv. Nikola bio je i u Martincima

Sveti Nikola ove je godine u Martince pohitao rano. Njegova torba s darovima iz godine u godinu sve je teža i teža. Toliko je teška da mora dobro rasporediti svoje vrijeme. Zna to i Mjesna samouprava Martinaca koja mu je pritekla u pomoć. Dana 5. prosinca pred mjesno poglavarstvo stigao je umoran ali i radostan sv. Nikola s prepunom torbom darova za sve martinačke mališane u dobi do četrnaest godina. Bilo je veselja, cike i vike, pjevanja ali i zaziranja od duge bijele brade. Ali kada se sv. Nikola nasmijao i pokazao što je sve donio straha je nestalo. Uz djecu i roditelje bili su nazočni i zastupnici Mjesne i Hrvatske samouprave na čelu s načelnikom Leventeom Várnaijem, koji su po-

mogli djeci i svetom Nikoli. Trebalo je podijeliti sedamdesetak poklona. Hvala i teti Kristini što nam je snimila taj prelijepi događaj. Nadamo se kako je i njoj sv. Nikola donio malo slatkiša i čokolade, pa i poneku naranču. *Branka Pavić Blažetin*

Veselje s Nikolom u Lukovišću

Mjesna samouprava Lukovišća 6. prosinca podarila je sve mališane u selu u dobi do četrnaeste godine, pa tako i školarce, rekla nam je nastavnica Biserka Brantner Kolarić, koja nam je snimila i nekoliko fotografija s veselog druženja. Jer sveti je Nikola donio punu vreću darova, a pratili su ga naravno i krampusi. Nagrađeno je oko stotinjak „dobrih“ lukoviških mališana.

Mala stranica

Dolazi Božić

Božić je vjerski blagdan kojim se slavi rođenje Isusa Krista. Blagdan Božića, kakav danas poznajemo, počeo se slaviti u Rimu u 4. stoljeću, a do danas nije jasno zašto je za to odabran baš 25. prosinca. Prema nekim teorijama tada se u većinski još poganskom Rimu slavilo rođenje boga Sunca. Crkva je željela potisnuti taj poganski običaj te je započela slaviti rođenje Isusa Krista, Sina Božjega koji svijetu donosi svjetlost i spasenje. I dok je u prošlosti slavlje započinjalo 40 dana prije Božića, 11. studenog, te se taj period zvao „četrdeset dana svetog Martina“, danas to razdoblje traje četiri tjedna i naziva se došašćem ili adventom. Danas Božić slave i oni koji su kršćani i oni koji nisu jer je postao obiteljski blagdan. Za Božić diljem svijeta kite bor, mnogi odlaze na misu polnoćku, pjevaju božićne pjesme i daruju svoje najmilije, a u nekim mjestima priređuju žive jaslvice na kojima prikazuju događaje Isusova rođenja.

RUŽIKE

Prepoznaj deset razlika između dvije slike.

Božićni kviz

Božić slave milijuni ljudi diljem svijeta, unatoč tomu mnogi ni ne znaju da se na taj dan slavi rođenje Isusa Krista. Ako smatrate da niste među njima, pred vama je kviz o Božiću i božićnim običajima. Na kraju provjerite svoje znanje pomoću interneta!

- Kako se zove grad u kojemu je rođen Isus?
 - Nazaret
 - Betlehem
 - Ramalah
- Kako se zove Marijina rođakinja koju je posjetila prije Isusova rođenja?
 - Magdalena
 - Rahel
 - Elizabeta
- Koji je kralj vladao Judejom u vrijeme kada se rodio Isus Krist?
 - Poncije Pilat
 - Herod I.
 - Arhelaj
- Mudraci su Isusu poklonili zlato, tamjan i ...?
 - srebrne novčiće
 - smirnu
 - kraljevski plašt
- Kako se prema Bibliji zvao anđeo koji je najavio Mariji da će roditi Isusa?
 - Mihael
 - Gabriel
 - Danijel
- Nakon što je kralj naredio pogubljenje novorođene djece, Marija i Josip s Isusom bježe u...?
 - Babilon
 - Atenu
 - Egipat
- Što je po struci bio Marijin zaručnik Josip?
 - trgovac
 - tesar
 - carinik
- Običaj kićenja božićnog drvca u nas je stigao u...?
 19. stoljeću
 18. stoljeću
 17. stoljeću
- Badnjak je ime za dan prije Božića, ali i za...?
 - drvo koje se pali na ognjištu
 - kolač
 - svijeću
- Što je naslov najpoznatije božićne pjesme diljem svijeta?
 - Božić je, Božić je
 - Sretan Božić
 - Tiha noć

Jandek od srca

Božićni običaji kroz desetljeća su se mijenjali, a neki su ostali živjeti tek u uspomenama. Marija Cziczeli Cseke iz Mlinaraca još se dobro sjeća božićnih običaja iz djetinjstva i govori o njima svojim unucima, jer mladima je već nezamislivo da se nekada živjelo u siromaštvu, pod božićnim borom bili su samo skromni darovi koje su roditelji sami napravili, a u selu nije bilo raskošnih ukrasa, slatkiša i igračaka nego se sve napravilo od materijala koje su imali kod kuće.

„Da sam ja bila deklica i bil je Advent moji stari mama pak stari japa donesli su jenu korpu jabuke i jenu korpu rehe (orah) v kujnu pak su mi rekli: 'Deklica naša ak dojde pri nas nešče iz rodbine, pajdaši, al sosedu treba nim dati jandeka'. Zato rehe kaj to donosi bogatstvo onomu što dobivle, a jabuka kak je čerlena ona pak zdravle negvoj familiji. Ja i ve tak delam, na to sam naščila i svoje nokeke, skupa delamo jandeka, farbamo rehe vu zlato al srebro. Ve več delamo i moderne ukrase, z papira angeleke, pak sneg, pečemo kolač z medom, pak im prepovedam“, rekla je gospođa Marija dok mi je pokazivala medenjake koje su zajedno ispekli. Ona i danas sama izrađuje darove i ukrase za Božić, naravno, za unuke nešto i kupuje u trgovini, ali u poklonu mora biti ručni rad, a tomu uči i unuke. Peče „kolače z medom“ (medenjake), koje stavlja u ukrasnu vrećicu, sama oslikava tanjuriće i čaše s motivom tzv. kajkavske ruže, simbolom pomurskih Hrvata.

„Vek nekaj delam, pri meni ak nešče dojde za vreme adventa mora nekaj dobiti i to takvo kaj sam ja napravila. Farbam keramije, staklo, heklam, al štrikam, ve ove zime sam delala minte na tanjure

Marija izrađuje darove kako bi mogla podariti svakoga tko kod nje dolazi u došašću

z naše žnore, ono za kaj vele da je to kajkavska ruža. Fnogi te motiv oslikavaju, sam kaj ne znaju kaj simbolizira. Ta ruža koja je bila našivana na poculicu koju su nosile deklice znači ženstvo, pokaže kak se deklica razvija kak se i te cvet razvija. Perle je bombek, pak lepi cvet, onda ide zamož pak bode mela decu, familiju. Te ružice s više bombeka simboliziraju decu, mladost i veselje, posert je srce, to je ljubav. Na sredini srca je čuta nit, a to znači kaj ona mora zadržati svoju čaladu. Meni je to jako lepo i štimam se žnimi“, kaže gospođa Marija i usput pokazuje što sve čuva u svom ormaru, što je naslijedila od svoje bake te nastavlja govoriti o nekadašnjim božićnim običajima.

„Mi deca negda smo jako čakali Božića. Da je došel den i narodil se Ježušek japa je donesl pod stol slamu, to je zato kaj se Ježuš narodil vu štalici na slamici, to več ja ne delam, nemamo domaj slamu. Stari mama su donesli stolnak lepi, onda su prestreli na stol pak su donesli suhe slive, jabuke i kruške, pšenicu, kukuruza, jenu kovanicu i kolače z makom i rehi. To su delali zato kaj na polu bode fnogo sega i bofatstva. Moja mama je kinčila bora, onda smo sam jemput čuli zvono, i

Šije i stolnjake s kajkavskim motivom

ona je vikala 'Dojdite Ježušek nam je donesl dara'. Onda smo išli v sobu to mi je tak lepo bilo, sve je svetlo bilo, prave sveče su gorile, neje bilo elektrike, na boru je bilo sakojačkih ukrasa z rehi, z svetloga papira. Spoda su bili jandeki, to smo mi deca man štel pogledati, no perle morati je bilo pomoliti se, al popevate 'Došel je z neba...', al drugu božićnu popevku. Moja mama je bila švelja i ona je meni z krpe jako lepu babu (lutku) našila. To mi je bilo tako lepo, i ve pomlam onu babu kak je zgledala vun“, rekla je Marija dodavši kako su za nju vrlo važni ti stari hrvatski običaji, puno o njima priča svojim unucima, a uči ih i hrvatski, jer smatra da ono bogatstvo koje je naslijedila treba prenijeti mladim naraštajima, a kade čuju za njih u obitelji, to će ostaviti traga. Marijini unuci znaju da u adventu svi posjetitelji trebaju biti podareni ručno izrađenim poklonom, jer dar napravljen svojim rukama je „jandek od srca“.

Beta

Čuva stare tkanine koje je naslijedila od bake

Sveti Nikola stigao u pomurska naselja

Sveti Nikola prvo je 3. prosinca pokucao na vrata Dječjeg vrtića u Serdahelu, malo ranije od uobičajenog, kako bi tijekom vikenda stigao na sva pomurska mjesta i podario mališane paketićima i slatkišima. U serdahelskome dječjem vrtiću s uzbuđenjem su ga čekala djeca, pjevajući prigodnu pjesmu „Sveti Niko dođi k nam, Sveti Niko svijetom šeće“, kao i druge pjesmice. Na žalost, mnogi su mališani bili bolesni pa ga nisu mogli čekati u dječjem vrtiću, ali snalažljivi sveti Nikola i za to je imao rješenje: svako bolesno dijete posjetio je kod kuće i na vratima uručio darove, čiju je nabavu potpomogla Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“. Sljedeći dan sveti Nikola je obilazio druga naselja, a u Serdahel se vratio 5. prosinca, malo se odmorivši u Fedakovoj kuriji, gdje mu je Mjesna samouprava Serdahela uredila prostor za odmor, a nakon odmora u večernjim je satima očekivao

Djeca serdahelskog dječjeg vrtića u društvu sv. Nikole

Sveti Nikola je posjetio i bolesnu djecu

Svet Nikola obišao je Mlinarce

svu djecu da ga posjete i uzmu darove. U Mlinarcima je Sveti Nikola obišao sve kuće u kojima žive djeca i sve ih pojedinačno podario. Darežljivi sveti Nikola osim serdahelskog dječjeg vrtića obišao je sve odgojno-obrazovne ustanove u Pomurju kako bi se djeca veselila, a ona su ga dočekala pjesmama, recitacijama i crtežima.

Beta

Paljenje druge adventske svijeće u Keresturu

Na drugu adventsku nedjelju u suradnji Župe Uzvišenja Svetog Križa i Hrvatske samouprava Kerestura priređen je dvojezični adventski program kojem su uz mjesnog župnika Csabu Vaslabána uvelike doprinijeli i svećenici iz Hrvatske, preloški dekan Antun Hobljaj i goričanski župnik Josip Drvoderić. Okupljene su pozdravili počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos i predsjednica Hrvatske samouprave Anica Kovač, koji se zalažu za održavanje hrvatskih ili dvojezičnih misa u keresturskoj crkvi uz pomoć svećenika iz matice. Na svečanost su stigli i hrvatski hodočasnici iz Baranjske županije koje je predvodila predsjednica Hrvatske samouprave Udvara Marta Rónai.

Prije prigodnog adventskog programa mjesni župnik Csaba Vaslabán i preloški dekan preč. Antun Hobljaj govorili su o važnosti došašća i isčekivanju Spasitelja. Naglasili su kako adventska priprava i poravnanje putova uključuju budnost, molitvu, isčekivanje, obraćenje, djela pokore i djela ljubavi, kako bismo što spremniji dočekali blagdan Isusova rođenja. Druge nedjelje došašća pali se "betlehemska svijeća" koja simbolizira Kristove jaslice i predstavlja ljubav. Došašće govori kroz nekoliko znakova i tišinu, u tom razdoblju trebamo zašutjeti, osluškiivati i otkrivati. Tako ćemo čuti glasove i onih najslabijih, a kroz njih se čuje i Bog. Drugi znak je svjetlo koje će prosvijetliti međuljudske odnose, svjetlom dopire dobrota i ljubav. Ugođaj došašća dočarale su i članice Ženskog pjevačkog zvara „Ružmarin“ pjevanjem adventskih crkvenih pjesama, a učenicima mjesne Osnovne škole „Nikola Zrinski“ izveli su žive jaslice, prikazavši događanja Kristova rođenja. Župnici i organizatori okupljenima su zaželjeli isčekivanje u miru i ljubavi, da to razdoblje sve ispuni nadom te blagoslovljen predstojeći blagdan Božića.

Beta

Proslavljene Materice i Oci

Misno slavlje i paljenje treće svijeće u Gari

U subotu, 11. prosinca u Gari su proslavljene Materice i Oci, blagdan bunjevačkih majki i očeva koji se slave treće i četvrte nedjelje došašća. S obzirom na pandemijsku situaciju ni ove godine nije bilo tradicionalne svečanosti u mjesnom Domu kulture. Blagdan je proslavljen u okviru seoske adventske svečanosti misnim slavljem na hrvatskom jeziku, prigodnim programom i zajedničkim paljenjem treće adventske svijeće.

Misno slavlje predvodio je somborski župnik vlč. Josip Štefković

Misno slavlje u ranim popodnevnim satima u župnoj crkvi služio je vlč. Josip Štefković, župnik Župe Uzvišenja Svetoga Križa u Somboru i upravitelj Župe sv. Nikole Tavelića, a suslužio je baškutski i garski župnik vlč. Tibor Szűcs. Velečasni Štefković u svojoj propovijedi ukazao je na potrebu dohovne obnove, ali i na ulogu majke u obitelji, pa tako i naše nebeske Majke: „Neka ovo bude poziv da idemo Božjim putem, da uz njegovu pomoć bu-

Tamburašku misu svirao je Orkestar „Bačka“

demo bolji, te da u ovo vrijeme molimo Bogu, da razmišljamo kako bi i drugima trebali pomoći da budu radosni, da jedni druge posjećujemo”, pozvao je okupljene velečasni Štefković. Pod vodstvom župnoga kantora Stipana Krekića misu su uljepšali članovi tamburaškog Orkestra „Bačka“. U ime organizatora predsjednik Hrvatske samouprave Martin Kubatov čestitao je svim majkama i bakama Materice, a očevima i djedovima Oce. Na kraju mise zahvalio se sudionicima što su uveličali i uljepšali bunjevačku misu, dok je garskoj župi za Božić darovao novi projektor s laptopom i platnom koje je predao župniku Tiboru Szűcsu. Uslijedila je seoska svečanost koja je u povodu paljenja treće adventske svijeće zbog hladnog i kišnog vremena, umjesto kod seoskih jaslica i advenstskog vijenca pokraj župne crkve održana

Dio okupljenih na seoskoj adventskoj svečanosti

u crkvi. Srdačnim riječima sve okupljene mještane na mađarskom jeziku pozdravio je predsjednik Hrvatske samouprave Martin Kubatov, koji je naglasio da je za bunjevačke Hrvate treća nedjelja iznimno važna jer je to dan bunjevačkih majki, dan kada se proslavljaju Materice. Najavio je ukratko program i čestitarsku pjesmu za Materice, te ujedno uputio čestitke povodom blagdana. U programu su prigodnim riječima o Božiću i kazivanjem stihova na hrvatskom jeziku sudjelovali učenici garske škole, polaznici predmetne nastave hrvatskoga jezika, koje je pripremio učitelj Ivan Kričković, a Orkestar „Bačka“ izveo je nekoliko božićnih i bunjevačkih melodija, odnosno pjesama. Na kraju je u ime domaćina i organizatora Martin Kubatov poželio svima blagoslovljen Božić i Novu godinu. Nakon svečanosti pred župnim uredom svi sudionici skromno su pogošćeni zamašćenim kruhom, toplim čajem i kuhanim vinom. Domaćini i pozvani gosti druženje su nastavili u župnom uredu zajedničkom večerom, a za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći Orkestar „Bačka“.

S.B.

KAĆMAR – Već tradicionalno u organizaciji mjesne Hrvatske samouprave 11. prosinca i u Kaćmaru su proslavljene Materice i Oci, koji se slave treće i četvrte nedjelje došašća. Povodom blagdana bunjevačkih majki i očeva održano je misno slavlje na hrvatskom jeziku koje je predvodio tavanakutski župnik velečasni Franjo Ivanković. Uslijedio je prigodni program u mjesnom Domu kulture. Nakon pozdravnih riječi predsjednice Teze Vujkov Balažić polaznici predmetne nastave hrvatskoga jezika kaćmarske osnovne škole kazivanjem prigodnih stihova nazočnima su čestitali Materice i Oce. Uslijedio je nastup pjevačkog zbora Hrvatske samouprave, a zatim druženje na zajedničkoj večeri. Za dobro raspoloženje pobrinuo se obiteljski Orkestar „Vörös“ iz Sentivana.

S.B.

Sveti Nikola darivao Hošigovce

Zapalili smo drugu svijeću na adventskome vijencu, puni smo iščekivanja i sjete. U toj čaroliji došašća posebno mjesto zauzima blagdan svetog Nikole, kojeg djeca možda najviše iščekuju. Prethodnu noć očiste svoje čizmice i nestrpljivo čekaju jutro, trenutak kada će ugledati što im je Niko donio. Kažu da ga susreću samo najbolja, najmarljivija djeca, a ostala vide tek u odlasku. Tako se govori. Kako god bilo, je li to istina ili nije, činjenica je da je 6. prosinca 2021. sveti Niko posjetio Hošigovce i podijelio im svoje darove. Vrtičari i osnovnoškolci su dobili vrećicu čokoladica, a gimnazijalci salon bombone. Radosne trenutke i darove omogućile su im Hrvatske samouprave Budimpešte, XVI. okruga i Čepela.

Kristina Goher

Sveti Nikola u vrtiću...

U 1. razredu...

U 2. razredu...

Sveti Nikola darivao djecu u Budimpešti

Po ustaljenom običaju Hrvatska samouprava VII. okruga na čelu s predsjednicom Katicom Benčik druge nedjelje došašća daruje djecu prigodom svetog Nikole. Tako je to bilo i ove godine, naime, uoči blagdana tog sveca, 5. prosinca 2021. nakon svete mise u budimskoj crkvi Rana sv. Franje stigao je sveti Nikola. Djeca su ga pozdravila prigodnim programom, pjesmu o svecu otpjevala je vrtičarka Luna Bengyeszkov, dok je stihove kazivala Mira Secei. Njima su se s recitacijama pridružili i osnovnoškolci, Ružica Rác Szabó (4.r.) i njen brat Vilmos (3.r.), a pjesme u pratnji nastavnika glazbenog odgoja Stjepana Dombajja te studenta i bivšeg Hošigovca Leventea Pénteka otpjevala je Lilla Bengyeszkov (6.r.). Prigodni je program s učenicima uvježbala nastavnica vjeronauka Jelica Kőrösi. Nakon toga svako je dijete dobilo dar od svetog Nikole. Prisutni su ushićeno pratili prekrasan program i uživali u nastupu učenika. Druženje je nastavljeno u prostoriji pored crkve, gdje su goste dočekali ukusni sendviči, kolači, sokovi, vino i mineralna voda. Svirači su nastavili svoj nastup, a prisutni su rado zapjevali hrvatske božićne i pop-rock hitove.

Djeca u društvu sv. Nikole i oca Vjenceslava Tota

Kristina Goher

Sveti Nikola darivao djecu santovačkog vrtića

Na blagdan svetog Nikole, 6. prosinca santovački Hrvatski vrtić pohodio je sveti Nikola. Djeca svih triju vrtićkih grupa dočekala su ga kratkim prigodnim programom, dvojezičnim kazivanjem stihova, pjevanjem i dječjim igrama, a on ih je darivao poklon paketima. Nakon toga bilo je prilike i za zajedničko poziranje. S.B.

Polaznici male grupe

Polaznici male grupe

Polaznici velike grupe

Polaznici srednje grupe

Blagdanski raspored hrvatskih misa u Santovu

Prema tradiciji duljoj od jednog stoljeća u santovačkoj se župi izmjenjuju hrvatske i mađarske crkvene godine te hrvatski i mađarski crkveni tjedni. Došašćem je počela nova, i to hrvatska crkvena godina. Svaka nedjeljna hrvatska misa u došašću počinje advenstkom pjesmom „Vi nebesa rosite svrhu nas...“ koju već godinama izvode polaznici hrvatskog vjeronauka, učenici hrvatske škole pod vodstvom vjeroučiteljice Katalin M. Tomašev, a završava pjesmom anđeoskog pozdravljenja „Anđeo Gospodnji, navijestio Mariji...“ uz pripjev „Zdravo Marijo je anđeoski glas, kad zadnji čas nam mine, dođi Majko po nas“. Santovački Hrvati sve do danas svake nedjelje imaju hrvatsku misu, a tako će biti i za Božić kada misna slavlja na hrvatskom jeziku na prvi i na drugi dan Božića počinju u 11.30. S obzirom da je u tijeku hrvatska crkvena godina ove će se godine na Badnjak, 24. prosinca služiti hrvatska polnočka.

Polaznici hrvatskog vjeronauka svaku nedjeljnu misu u došašću otvaraju pjesmom „Vi nebesa rosite svrhu nas...“

Vrijeme došašća i doček svetog Nikole u Aljmašu

Pod vodstvom učiteljice Valerije Marije Petrekanić polaznici predmetne nastave hrvatskoga jezika u aljmaškoj osnovnoj školi za došašće su izradili adventske vijence, a za doček svetog Nikole pripremili prigodne crteže.

Svečani ručak kod Jánosa Ádera

Predsjednik Mađarske János Áder koncem kalendarske godine priređuje tradicionalni svečani ručak i susret s političkim predstavnicima trinaest ustavom priznatih narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Na ručak poziva predsjednike državnih narodnosnih samouprava i predstavnike narodnosti u Mađarskom parlamentu. Advenstki ručak je 2021. godine bio 10. prosinca u predsjedničkoj rezidenciji Palači Sándor. Ručku su među ostalima nazočili predsjednik HDS-a Ivan Gugan i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Branka Pavić Blažetin

Foto: KEH SAJTÓGAZDASÁG

Betlehem u Kozaru i Salanti

U vremenu smo kada je sve popularnije i na javnim prostorima postavljanje Betlehema, tako je adventa 2021. godine Betlehem postavljen i u Salanti i Kozaru. Svi oni koji se ovih dana prošeću naseljem mogu se diviti i zastati kod Betlehema koji su postavile mjesne samouprave.

BPB

Foto: ORGANIZATORI

*Sretan Božić i uspješnu
Novu 2022. godinu želi Vam
Croatica*

